

Biznes i rachunkowość

SPÓŁKI

Absolutorium nie zawsze zwolni z odpowiedzialności

Sezon zwyczajnych zgromadzeń wspólników i akcjonariuszy w pełni. Na tych zgromadzeniach poddawane są pod głosowanie uchwały w przedmiocie udzielenia absolutorium członkom organów spółek, w tym członkom zarządu.

MARTA FOLTYN

Jakie skutki prawne wywołuje absolutorium? Powszechnie przyjmuje się, że udzielenie absolutorium zwalnia członka zarządu z odpowiedzialności. Czy rzeczywiście członek zarządu, któremu udzielono absolutorium może czuć się bezpieczny, gdyż absolutorium daje mu gwarancję, że nie zostanie pociągnięty do odpowiedzialności? Czy odmowa udzielenia absolutorium ma znaczenie? Jakie działania może podjąć członek zarządu, któremu nie udzielono absolutorium?

Odpowiedź na te pytania jest niezwykle istotna z perspektywy członka zarządu – nie tylko w kontekście jego odpowiedzialności, ale i z uwagi na kwestię wpływu udzielenia/odmowy udzielenia absolutorium na wizerunek 'członka zarządu.

Jakie znaczenie

Jeśli chodzi o charakter prawny i znaczenie absolutorium – brak jest jednolitego stanowiska w tym zakresie.

Z jednej strony prezentowany jest pogląd o tzw. „silnym skutku absolutorium”, w myśl którego udzielenie absolutorium zwalnia członka zarządu z odpowiedzialności. Taka koncepcja byłaby najlepszym rozwiązaniem z perspektywy osoby zasiadającej w zarządzie.

Z drugiej strony niektórzy przedstawiciele doktryny prezentują odmiennie stanowisko, zgodnie z którym udzielenie absolutorium jest jedynie przejawem akceptacji działań podejmowanych przez członka zarządu w danym roku obrotowym wyrażanym przez zgromadzenie wspólników/akcjonariuszy i stanowi domniemanie, że członek zarządu wywiązał się ze swoich obowiązków w sposób prawidłowy.

Domniemanie zawsze może zostać obalone, czyli udzielenie absolutorium nie jest wyrazem absolutnej, bezwzględnej aprobaty działań członka zarządu. Do wyłączenia odpowiedzialności członka zarządu mogłoby dojść, co do zasady, jedynie w sytuacji, gdy spółka rzekłaby się roszczeń względem członka zarządu, nie wystarczy udzielenie absolutorium.

Sąd Najwyższy rozwiął wątpliwości

Charakter prawny absolutorium był przedmiotem analizy Sądu Najwyższego. Rozważał on znaczenie prawne absolutorium w kontekście odpowiedzialności członka zarządu za szkodę wyrządzoną spółce działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami umowy spółki (odpowiedzialność na podstawie art. 293 Kodeksu spółek handlowych).

I tak, zdaniem SN udzielenie członkowi zarządu absolutorium stanowi akceptację całości kształtu znanej i ujawnionej wspólnikom działalności członka zarządu w danym roku obrotowym i jest równoznaczna z wyłączeniem dochodzenia przez spółkę względem niego roszczeń odszkodowawczych w tym zakresie, chyba, że uchwała o udzieleniu absolutorium została powzięta na podstawie nieprawdziwych lub niepełnych informacji, co nie pozwoliło wspólnikom na dokonanie właściwej oceny działalności piastuna (**wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2019 r., II CSK 295/18**).

Tym samym, SN nie wyklucza pociągnięcia do odpowiedzialności członka zarządu, któremu wcześniej udzielono absolutorium, jeśli okaże się, że w chwili podejmowania uchwały o udzieleniu absolutorium wspólnicy nie dysponowali kompletnymi informacjami dotyczącymi czynności podejmowanych przez danego członka zarządu, a gdyby wspólnicy w chwili podejmowania uchwały absolutorijnej posiadali takie informacje nie udzieliliby członkowi zarządu absolutorium.

Nie ulega wątpliwości, że stanowisko SN ma niezwykle praktyczny wymiar. Zazwyczaj 'to członkowie zarządu przygotowują informacje dotyczące wykonywania przez nich obowiązków (w tym np. sprawozdanie z działalności) i przekazują je wspólnikom/akcjonariuszom informacje, które stanowią podstawę do podjęcia przez wspólników/akcjonariuszy decyzji w zakresie udzielenia bądź odmowy udzielenia absolutorium.

Pomimo tego stanowiska SN należy pamiętać, że niezależnie od tego jaką koncepcję absolutorium przyjmujemy, w określonych sytuacjach udzielenie absolutorium nie zwolni członka zarządu z odpowiedzialności (z uwagi na bezwzględny charakter przepisów wprowadzających odpowiedzialność członków zarządu w danym zakresie, wykluczając możliwość zwolnienia członka zarządu z odpowiedzialności).

Kiedy nie chroni

I tak absolutorium nie chroni członka zarządu:

- gdy wartość wniesionych aportów (wkładów niepieniężnych) została znacznie zawyżona w stosunku do ich wartości zbywczej (art. 175 K.s.h.),
- gdy dokonano wypłaty wspólnikom w sposób

sprzeczny z przepisami lub postanowieniami umowy spółki (art. 198 K.s.h. w odniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, art. 350 K.s.h. w odniesieniu do spółki akcyjnej),

- gdy wspólnik wystąpi z pozwem o naprawienie szkody wyrządzonej spółce (art. 295 i 296 K.s.h. w odniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, art. 486 i 487 K.s.h. w odniesieniu do spółki akcyjnej),
- w razie upadłości spółki (art. 296 K.s.h. w odniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, art. 487 K.s.h. w odniesieniu do spółki akcyjnej).

Co istotne, w przypadku wytoczenia przez wspólnika powództwa na podstawie art. 295 lub art. 486 K.s.h. lub w razie ogłoszenia upadłości spółki członek zarządu nie tylko nie może powołać się na udzielone mu absolutorium, ale i nie zostanie zwolniony z odpowiedzialności, nawet gdy spółka rzeknie się roszczenia względem członka zarządu.

Zaskarżenie uchwały

Co w sytuacji, gdy absolutorium zostało udzielone, choć nie powinno? Uchwała absolutorijna może zostać zaskarżona – w drodze powództwa o uchylenie uchwały lub powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały.

Inne są przesłanki przewidziane dla wspomnianych powództw, taki sam jest natomiast katalog podmiotów, które mogą z takimi powództwami wystąpić.

I tak z żądaniem uchylenia uchwały można wystąpić gdy uchwała absolutorijna:

- jest sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami oraz
- godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie wspólnika.

Z kolei wystąpienie z powództwem o stwierdzenie nieważności uchwały absolutorijnej jest możliwe, o ile uchwała absolutorijna jest sprzeczna z przepisami.

Jeśli dochodzi do sytuacji, gdy spełnione są zarówno przesłanki uprawniające do wystąpienia z powództwem o uchylenie uchwały absolutorijnej jak i o stwierdzenie nieważności uchwały absolutorijnej, przyjmuje się, że należy złożyć pozew o stwierdzenie nieważności.

Do wystąpienia z pozwami, o których mowa powyżej uprawieni są:

ZDANIEM AUTORKI

Marta Foltyn

adwokat z Kancelarii KKLW Legal Kurzyński Wierzbicki Sp. k.

Mimo, że absolutorium nie ma mocy absolutnej i nie zwolni członka zarządu z odpowiedzialności w każdym przypadku, z perspektywy członka zarządu zawsze lepszym rozwiązaniem jest uzyskanie absolutorium – nie tylko z uwagi na pozytywny wpływ na wizerunek członka zarządu, ale i na wypadek ewentualnego postępowania odszkodowawczego wytoczonego przez spółkę. W takim przypadku ciężar wykazania odpowiedzialności członka zarządu będzie obciążał – co do zasady – spółkę.

” Powszechnie przyjmuje się, że udzielenie absolutorium zwalnia członka zarządu z odpowiedzialności

- zarząd, rada nadzorcza, komisja rewizyjna oraz poszczególni ich członkowie,
- wspólnik/akcjonariusz, który głosował przeciwko uchwałę, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu,
- wspólnik/akcjonariusz bezzasadnie niedopuszczony do udziału w zgromadzeniu wspólników,
- wspólnik/akcjonariusz, który nie był obecny na zgromadzeniu – jedynie w przypadku wadliwego zwolnienia zgromadzenia wspólników lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad,
- w przypadku pisemnego głosowania ≠ wspólnik, którego pominięto przy głosowaniu lub który nie zgodził się na głosowanie pisemne albo też który głosował przeciwko uchwałę i po otrzymaniu wiadomości o uchwałę w terminie dwóch tygodni zgłosił sprzeciw.

Gdy nie ma uchwały

Może się zdarzyć, że zgromadzenie nie podejmie uchwały w przedmiocie absolutorium. Podkreślić należy, że brak takiej uchwały nie oznacza automatycznie nieudzielenia absolutorium. Choć i w tym zakresie w literaturze pojawiają się różne stanowiska, przeważa jednak to, że nie należy wiązać braku uchwały absolutorijnej z nieudzieleniem absolutorium.

Gdy nie dojdzie do podjęcia uchwały absolutorijnej brak jest możliwości wystąpienia z powództwem o uchylenie lub stwierdzenie nieważności, gdyż te powództwa dotyczą uchwał podjętych, a w omawianym przypadku uchwała nie została podjęta. Co więcej, w takiej sytuacji nie może wystąpić wspomniana wcześniej przesłanka uprawniająca do złożenia pozwu polegająca na głosowaniu przeciwko uchwałę, zaś po jej podjęciu zażąda-

niu zaprotokołowania sprzeciwu (wspólnik/akcjonariusz nie może wnieść sprzeciwu, gdyż uchwała nie została podjęta).

W przypadku, gdy uchwała nie zostanie podjęta członek zarządu będzie mógł wystąpić z powództwem o ustalenie, że spółce nie przysługują względem danego członka roszczenia odszkodowawcze związane z pełnioną przez niego funkcją w danym roku obrotowym.

Analogiczne powództwo o ustalenie powinno zostać zastosowane również, gdy zgromadzenie podejmie uchwałę o odmowie udzielenia absolutorium. Gdyby bowiem skorzystano z powództwa o uchylenie uchwały lub powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały, członek zarządu nie uzyskałby pożądanego skutku – skwitowania/wskazania, że w danym zakresie spółka nie ma roszczeń odszkodowawczych względem członka zarządu).

Co z byłymi członkami zarządu

Analizując kwestię możliwości zaskarżenia uchwały absolutorijnej warto zwrócić uwagę na sytuację byłych członków zarządu. Przyjmuje się, że uprawnienie do zaskarżenia uchwały absolutorijnej przysługuje wyłącznie osobom pełniącym tę funkcję (z uwagi na literalną wykładnię odpowiednio art. 250 i art. 422 K.s.h.), uchwała nie może natomiast zostać zaskarżona przez byłych członków zarządu.

W praktyce byli członkowie zarządu, którzy chcą zaskarżyć uchwałę absolutorijną występują z pozwem w oparciu o naruszenie dóbr osobistych. Wskazują, że uchwała o odmowie udzielenia absolutorium godzi w ich dobra osobiste. Brak absolutorium może być 'negatywnie postrzegane na rynku, szczególnie w przypadku, gdy członek zarządu zechce zasiadać w organach innych podmiotów lub pełnić inne funkcje.

” Sąd Najwyższy nie wyklucza w pewnych sytuacjach pociągnięcia do odpowiedzialności członka zarządu, któremu wcześniej udzielono absolutorium